

Op sociale media is falen het grootste taboe. Daar doen we met z'n allen een wedstrijdje hoe geweldig het gaat. Praat juist over je grootste mislukking. Dat lucht op.

TEKST CATRIEN SPIJKERMAN BEELD VAN SANTEN & BOLLEURS

Mens, durf te falen

Ik ben Christiaan Maats en mijn bedrijf is failliet." In het blokhutachtige zaaltje op een voormalig industrieterrein in Amsterdam-Noord laat Maats (37) na deze binnenkomer even een stilte vallen. Daarna volgt een wervelend verhaal – inclusief gelikte reclamebeelden – over Oat Shoes, het schoenenmerk dat Maats in 2008 oprichtte. Jarenlang maakte zijn bedrijf volledig biologisch afbreekbare schoenen. "Schoenen zijn dragers van herinneringen", houdt hij de tjokvolle zaal der-tigers voor. "Je bent ermee naar Bali geweest, je had ze aan toen je je vriendin ten huwelijk vroeg. Het is zonde om ze weg te gooien. Daarom had ik bedacht: als je je Oats in de grond stopt, groeien er bloemen uit", vertelt hij met een toon alsof hij wil zeggen: 'Hoe kóm je erop.' De zaal grinnikt voorzichtig.

Vol zelfspot verhaalt hij van de hobbelige tocht langs mallenmakers die geen snars begrepen van zijn duurzaamheidsmissie, en van biologische plastic zolen die smolten in de oven. Bij elk bizar obstakel lacht de zaal harder; Maats' verhaal is zo slapstick-achtig dat je bijna zou vergeten dat het hem ongetwijfeld vele slapeloze nachten heeft gekost. Maar steeds opnieuw komt alles nét op tijd allemaal weer goed. Want Maats' relaas

is zeker niet alleen ellendig. Zijn Oats hadden succes: ineens stond hij in de finale van een heuse Green Fashion-competitie, het merk kreeg internationale aandacht, de schoenen verkochten goed.

Totdat hij een nieuwe collectie op de markt wilde brengen. De deadlines waren kort, er was weinig tijd om te testen en de Bulgaarse fabriek te controleren. "Tot nu toe waren het kleine fiasco's, leuke anekdotes voor bij een succesverhaal", zegt Maats. "Maar dit was andere koek. Dit was horror. De schoenen zaten vol productiefouten. Veertig procent konden we meteen weggoien."

De zaal is muisstil als Maats vertelt dat hij al zijn werknemers moest ontslaan en hoe hij nog anderhalf jaar zijn 'fucking best' deed om de boel vlot te trekken. Het mocht niet baten. Eind september werd Oat Shoes failliet verklaard, begin deze maand werd de zaak afgehandeld bij de rechtbank. Met een cynisch lachje: "Laatst nam iemand via Facebook contact met me op: 'Ik heb een partijtje van jouw schoenen opgekocht, dus als je nog mensen weet die ze willen, stuur ze dan even aan me door.'"

Niet vaak hoor je iemand zo open vertellen over zijn mislukkingen. We roepen ►

Door het slapstick-verhaal vergeet je bijna dat de failliete ondernemer slapeloze nachten heeft gehad

Alle reacties waar ik bang voor was, bleven uit. Ik kreeg juist veel complimenten

elkaar voortdurend toe hoe goed het gaat en hoe druk het is, en op Facebook en LinkedIn doen we collectief mee aan de competitie ‘mooi-weer spelen’. Ja, ook ik. Toen ik met collega’s een talkshow in een theater organiseerde met nota bene een bekende presentatrice, kwam er tot onze ontzetting slechts anderhalve man en een paardenkop opdagen.

Het liefst wilde ik verdwijnen, in bed liggen met het dekbed over m’n hoofd. In plaats daarvan maakte ik foto’s waarop de vele lege stoelen (bijna) niet te zien waren, en vertelde ik de dagen daarna dat het een succes was geweest: “De talkshowgasten hadden een goed verhaal, alles liep volgens schema.” Dat het publiek zo ongeveer nonexistent was, liet ik achterwege. Want falen hoort niet. Als je werk mislukt, ben je zélf ook een mislukking – zo voelt dat althans. Geen wonder dat we geneigd zijn onze misbaksels te verzwijgen.

Maar niet op de zogenoemde FuckUpNights, waar het motto luidt: ‘Free your failures, de wereld zal je dankbaar zijn.’ Het idee komt uit Mexico City, waar vijf vrienden in 2012 op een avond vol alcohol ontdekten dat het veel interessantere gesprekken opleverde wanneer ze elkaar hun mislukkin-

gen toevertrouwden dan als ze elkaar hun succesverhalen vertelden. Ze bedachten een formule voor openbare Fuck-UpNights, die inmiddels wereldwijd in meer dan 180 andere steden is overgenomen. “Het was bevrijdend erover te vertellen”, zegt Maats na afloop met een biertje in de hand.

“Het is jammer dat er in Nederland zo’n taboe op rust. Maar hier worden mislukkingen gevierd. Daar kan ik me goed in vinden: *learning by doing* is altijd mijn motto geweest. Hopelijk hebben anderen iets aan de lessen die ik heb geleerd. Ik wilde in één keer de wereld veroveren, met afbrekbare schoenen die ook nog mooi zijn. Dat is héél veel tegelijk. Het was beter geweest om te zeggen: we zijn op weg naar meer duurzaamheid, de weg is lang en we doen het in stappen.”

De angst om te falen is voornamelijk een sociale angst, benadrukt psycholoog, coach en onderzoeker Arjan van Dam, schrijver van het boek ‘De kunst van het falen’. “Het komt erop neer dat we vooral bang zijn voor wat anderen over ons denken.” Sociale media als Facebook en LinkedIn – waarop iedereen zijn uiterste best doet zo goed mogelijk voor de dag te komen – stoken die angst nog eens op.

Valéry Gresnigt (35) zei in eerste instantie

‘nee’ toen hem gevraagd werd te vertellen hoe zijn ooit zo succesvolle festivalbedrijf Source ten onder ging. “Ik was bang dat mensen zouden vragen hoe ik dat in hemelsnaam heb kunnen laten gebeuren”, legt hij uit.

Toch liet hij zich overhalen, en sindsdien zit hij elke editie in het publiek. “Alle reacties waar ik bang voor was, bleven uit. Ik kreeg juist veel complimenten. Ik denk dat het komt doordat iedereen zich kan inleven in het rotgevoel van falen. Het is persoonlijk en kwetsbaar. Succesverhalen zijn veel abstracter en afstandelijker.”

Blijkbaar zijn het vooral dertigers en eind-twentigers die behoefte hebben aan faalverhalen; op de FuckUpNight in Amsterdam is nauwelijks iemand te bekennen die niet in die leeftijdscategorie valt. Wie weet heeft het te maken met de bijna epidemische verspreiding van burn-outachtige verschijnselen in deze leeftijdsgroep. Volgens cijfers van onderzoeksbureau TNO en statistiekbureau CBS lijdt maar liefst 17 procent van de werknemers tussen 25 en 35 jaar aan een burn-out.

Wie onder mentale hoogspanning staat, kan wel wat relativering gebruiken. Het licht op van anderen te horen dat het bij

hen ook weleens faliekant misgaat. En dat – zelfs dan – de wereld niet vergaat.

Psycholoog Van Dam juicht de aandacht voor de mislukking toe, maar heeft ook een kritische noot: “Het zijn bijna altijd mensen met wie het weer goed gaat. Falen mag, maar alleen als het leidt tot nieuw succes. De echte ‘fuckupnights’ gebeuren onder de brug.” De organisatie van de avonden zoekt overigens niet speciaal naar mensen met wie het alweer goed gaat, zolang ze maar flink gefaald hebben en het mislukken nog vers is, zijn ze welkom op het podium.

Toch heeft het iets weg van ‘vieren’, en dat vindt Van Dam ietwat ongelukkig geformuleerd. “Het is vaak gewoon heel pijnlijk. Echt niemand trekt de champagne open omdat zijn levensproject is mislukt. Maar inderdaad, het enige wat je kunt doen om er toch nog iets positiefs uit te halen, is te analyseren wat je de volgende keer beter kunt doen.”

De kunst is je ‘falen’ anders te bekijken, zegt Van Dam. “Wie denkt in termen van ‘mislukken’ en ‘lukken’, maakt de boel wel erg zwart-wit. Kijk niet voortdurend naar wat niet is gelukt, maar naar je nieuwe doel. Je bent voortdurend bezig met beter worden, en dat voelt anders dan falen.”

Steven van Wel (34) weet precies waar het

is misgelopen. Met zijn bedrijf Karma voorzag hij Amerikanen van een draagbaar kastje waarmee ze onderweg overal wifi hadden. Maar bij de introductie van een nieuwe versie voor thuisgebruik zag hij één belangrijk detail over het hoofd: er was geen datalimiet ingebouwd. “Die Amerikanen gingen met vijf schermen tegelijk de hele dag netflixen.” Het gebruik was vele malen hoger dan Karma’s extreemste inschatting. Twee maanden na de lancering moest Van Wel het kastje daarom van de markt halen, een beslissing die hem zelfs bedreigingen opleverde. Drie maanden later werd hij door zijn eigen board ontslagen.

Gêne om zijn verhaal te vertellen heeft hij totaal niet. Het had ook allemaal wél kunnen lukken, vertelt hij later aan de bar. Als de gelegenheid zich aandient, zal hij zich met hetzelfde enthousiasme en vertrouwen in een nieuw wild plan met onbekende afloop storten, verzekert hij. “Het ergste was dat ik met vrouw en kind vanuit de VS terug moest naar Amsterdam, de plek waar al onze vrienden en familie zaten. Is dat nou zo erg? Ik hoop dat mensen door dit soort avonden meer durven. Gewoon proberen!” Triomfantelijk: “In het slechtste geval sta je over een paar jaar hier op het podium.” ■

Faalboeken

‘Durf falen – 24 manieren om te groeien door te mislukken’, Kira Van den Ende (Uitg. Lannoo)

‘De kunst van het falen - Hoe je door effectief leren succesvol kunt presteren’, Arjan van Dam (Uitg. Ambo)

‘Fouten maken moet – Durf het beste uit jezelf te falen!’, Remko van der Drift (Uitg. Van Duuren Media/Anderz)

Organiseer je eigen fuckupnight

Iedereen die zich geroepen voelt, kan bij fuckupnights.com de organisatie van FuckUpNights in zijn eigen stad claimen. De formule is simpel: je nodigt drie of vier sprekers uit die bereid zijn, ondersteund door meegebracht beeldmateriaal, hun zakelijke mislukkingen met het publiek te delen. Na iedere spreker is er een vraag- en antwoordsessie, na afloop een borrel waarbij ook de bezoekers worden aangemoedigd hun blunders met elkaar te delen. De meeste organisatoren houden dit format aan, maar het staat je vrij om de invulling te veranderen in bijvoorbeeld een FuckUpdiner of -filmvertoning. Zo lang er maar over fuckups gepraat wordt.

Faalfilmtip

‘Elizabethtown’ uit 2005 met een nog jonge Orlando Bloom, die een succesvolle designer speelt wiens leven in één dag dramatisch verandert. Hij verliest zijn baan omdat hij een product heeft ontworpen dat niemand wil kopen, doet een vruchteloze zelfmoordpoging en hoort dan dat zijn vader is overleden. (O.a. via Netflix)

Reacties

Wat is uw grootste mislukking? En durft u die te delen? Schrijf naar tijdpost@trouw.nl. Maximaal 120 woorden, graag met naam én woonplaats.